

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

заступник ректора ХНАДУ

професор _____ Гладкий І.П.

“ ___ ” _____ 20__ року

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства

(назва навчальної дисципліни згідно навчального плану)

підготовки

бакалавр

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності

056 «Міжнародні економічні відносини»

(шифр і назва спеціальності)

(шифр № 45)

(за ОПП чи № навчального плану)

Розроблено та внесено: кафедра Міжнародної економіки
(повне найменування кафедри)

Розробники програми: доцент кафедри міжнародної економіки, к.е.н., доц. Болдовська К.П.
(посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ розробників)

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри
Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 20__ р.
(номер) (та дата протоколу)

Завідувач кафедри д.е.н., доц. _____ Д.А. Горовий
(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (ПІБ завідувача кафедри)

“Узгоджено”¹
Завідувач кафедри
міжнародної економіки доц. _____ Д.А. Горовий
(назва випускної кафедри) (вчене звання) (підпис) (ПІБ завідувача кафедри)
“ ____ ” _____ 20__ року
(день) (місяць) (рік)

“Узгоджено”
Декан факультету
управління та бізнесу _____ проф. _____ І.А. Дмитрієв
(повна назва факультету, де читається дисципліна) (вчене звання) (підпис) (ПІБ декана)
“ ____ ” _____ 20__ року
(день) (місяць) (рік)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

¹ якщо програма навчальної дисципліни розроблена для декількох напрямів підготовки (спеціальностей), то узгодження робиться з кожною випускаючою кафедрою

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» складена відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та навчального плану підготовки бакалавра спеціальності «Міжнародні економічні відносини».

1. Мета, предмет та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни є: формування системи теоретичних знань і практичних навичок стосовно прийняття управлінських рішень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) підприємства, її аналізу й оцінки ефективності, особливостей правового регулювання, а також вирішення певного кола економічних проблем, що постають перед вітчизняними підприємствами на зовнішніх ринках.

1.2. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є система організаційно-економічних відносин і господарських процесів, які відбуваються на підприємстві та пов'язані зі здійсненням зовнішньоекономічної діяльності, її правові й економіко-організаційні аспекти в умовах ринкової економіки.

1.3. **Основними завданнями** вивчення навчальної дисципліни є:

- формування теоретичних знань щодо здійснення ЗЕД підприємства;
- вивчення видів і форм ЗЕД підприємства, середовища її розвитку;
- вивчення нормативно-правової бази регулювання ЗЕД в Україні;
- усвідомлення економічної природи комерційних операцій на зовнішніх ринках;
- вивчення принципів укладання і виконання зовнішньоекономічних угод;
- проведення економічного аналізу ЗЕД підприємства, визначення її ефективності;
- розвиток здібностей до діагностики проблем, пов'язаних зі здійсненням ЗЕД та їх вирішення.

1.4. По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- теоретичні аспекти ЗЕД підприємства;
- основні напрями і показники розвитку ЗЕД в Україні;
- особливості і складові системи державного регулювання ЗЕД в Україні;
- форми виходу підприємств на зовнішні ринки;
- методи організації та управління ЗЕД підприємства;
- характерні особливості зовнішньоекономічних операцій;
- структуру, зміст і порядок укладання зовнішньоекономічних контрактів;
- особливості обліку і розрахунків за експортно-імпортними операціями та їх митного оформлення;
- механізми ціноутворення у ЗЕД підприємства;
- методологічні підходи, прийоми, методи аналізу здійснення й оцінки ефективності ЗЕД підприємства та шляхи її підвищення;
- методи й інструменти страхування ризиків у ЗЕД підприємства;
- підходи щодо організації транспортного обслуговування ЗЕД;
- особливості ЗЕД підприємств на території вільних економічних зон.

вміти:

- знаходити і використовувати інформацію для здійснення ефективної ЗЕД;
- приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо здійснення ЗЕД на основі результатів маркетингових досліджень зовнішнього ринку;
- оцінювати позиції підприємства на зовнішньому ринку та обґрунтовано приймати управлінські рішення щодо подальшого здійснення ЗЕД;
- користуватися нормативно-правовою базою регулювання ЗЕД в Україні;
- аналізувати практику здійснення ЗЕД і механізми її регулювання;
- розробляти стратегію ЗЕД підприємства і планувати експортно-імпортні операції;
- володіти методиками проведення аналізу щодо вибору оптимальних для підприємства умов співпраці з іноземним контрагентом;
- складати й оформлювати зовнішньоекономічні контракти згідно з діючою нормативно-правовою базою;
- розраховувати й обґрунтовувати рівень цін на продукцію за експортно-імпортними операціями;
- розраховувати митну вартість товару, складати конкурентний лист;
- готувати пакети документів для митного оформлення експортно-імпортової продукції;
- обчислювати обов'язкові податки при здійсненні ЗЕД;
- здійснювати економічний аналіз ЗЕД підприємства;
- аналізувати ключові проблеми на підприємстві при здійсненні ЗЕД;
- розраховувати ефективність ЗЕД підприємства та окремих зовнішньоекономічних угод.

Міждисциплінарні зв'язки: Опанування дисципліни опирається на базу знань з таких дисциплін: «Економічна теорія».

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5 Кількість годин - 150	Вибіркова начальна дисципліна з циклу професійної підготовки	
Семестр викладання дисципліни	3	3
Вид контролю:	залік	
Розподіл часу:		
- лекції (годин)	32	8
- практичні, семінарські (годин)	16	6
- лабораторні роботи (годин)	-	-
- самостійна робота студентів (годин)	72	106
- курсовий проект (годин)	-	-
- курсова робота (годин)	30	30
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	-	-
- екзамен	-	-

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки
- Тема 2. Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні
- Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні
- Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності
- Тема 5. Загальнодержавні податки у сфері зовнішньоекономічної діяльності
- Тема 6. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності
- Тема 7. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Розділ 2. УМОВИ Й ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ

- Тема 8. Форми виходу підприємства на зовнішні ринки
- Тема 9. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку
- Тема 10. Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів
- Тема 11. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства
- Тема 12. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності
- Тема 13. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства
- Тема 14. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування
- Тема 15. Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності
- Тема 16. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств на території вільних економічних зон

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Базова

1. Алексеев И. С. Внешнеэкономическая деятельность / И. С. Алексеев. – М. : Дашков и К, 2009. – 304 с.
2. Баринов В. А. Внешнеэкономическая деятельность / В. А. Баринов. – М. : Форум, 2009. – 192 с.
3. Внешнеэкономическая деятельность предприятия : учебник для вузов / [Л. Е. Стровский, С. К. Казанцев, Е. А. Паршина и др.] ; под ред. проф. Л. Е. Стровского. – М. : ЮНИТИ, 2007. – 799 с.
4. Георгіаді Н. Г. Основи зовнішньоекономічної діяльності: теоретичні основи і прикладні аспекти : навч.-метод. посіб. / Н. Г. Георгіаді. – Л. : Інтеллект-Захід, 2006. – 260 с.

5. Грачев Ю. Н. Внешнеэкономическая деятельность : организация и техника внешнеторговых операций / Ю. Н. Грачев. – М. : ЗАО «Бизнес-школа», Интел-синтез, 2001. – 592 с.
6. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – К. : ЦУЛ, 2008. – 432 с.
7. Дегтярева О. И. Внешнеэкономическая деятельность : учеб. пособие / О. И. Дегтярева, Т. Н. Полянова, С. В. Саркисов. – М. : Дело, 2004. – 424 с.
8. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. / М. І. Дідківський. – К. : Знання, 2006. – 462 с.
9. Долгов С. И. Предприятие на внешних рынках: Внешнеторговое дело : учебник / [под. ред. С. И. Долгова, И. И. Кретьова]. – М. : БЕК, 2003. – 288 с.
10. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. М. Дроздова. – К. : ЦУЛ, 2004. – 247 с.
11. Зінь Е. А. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник [для студ. вузів] / Е. А. Зінь, Н. С. Дука. – К. : Кондор, 2009. – 432 с.
12. Зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. / [за ред. І. І. Дахна]. – К. : ЦУЛ, 2006. – 360 с.
13. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств / [за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, І. Ю. Сіваченка]. – К. : ЦУЛ, 2006. – 792 с.
14. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств / [за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, М. А. Зайця]. – К. : Освіта України, 2012. – 272 с.
15. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : підручник / І. В. Багорова, Н. І. Редіна, В. Є. Власюк, О. О. Гетьман ; [за ред. І. В. Багрової]. – К. : ЦУЛ, 2004. – 580 с.
16. Зовнішньоекономічні операції і контракти : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Я. С. Карп'як та ін. – К. : ЦУЛ, 2004. – 608 с.
17. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. А. Кириченко. – К. : Знання, 2008. – 386 с.
18. Кузьмін О. Є. Планування, організування та мотивування зовнішньоекономічної діяльності / О. Є. Кузьмін, А. О. Босак, Р. З. Дарміць. – Львів : Видавництво НУ «Львівська Політехніка», 2009. – 324 с.
19. Макогон Ю. В. Внешнеэкономическая деятельность : практика, управление, организация, регулирование / Ю. В. Макогон. – Донецк : ДонГУ, 2001. – 228 с.
20. Міжнародні комерційні угоди та розрахунки : нормативно-правове регламентування : навч. посіб. / [Ю. Г. Козак [та ін.]] ; за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової. – К. : ЦУЛ, 2010. – 647 с.
21. Пазуха М. Д. Зовнішньоекономічна діяльність (загальні положення) / М. Д. Пазуха. – К. : ЦУЛ, 2008. – 230 с.
22. Попов С. Г. Внешнеэкономическая деятельность фирмы. Особенности менеджмента и маркетинга / С. Г. Попов. – М. : Ось-89, 2007. – 176 с.
23. Предприятие на внешних рынках : внешнеторговое дело : учебник / [под ред. С. И. Долгова, И. И. Кретьова]. – М. : БЕК, 2007. – 784 с.
24. Прокушев Е. Ф. Внешнеэкономическая деятельность : учеб. пособие / Е. Ф. Прокушев. – М. : ИТК «Дашков и Ко», 2004. – 307 с.
25. Ростовский Ю. М. Внешнеэкономическая деятельность / Ю. М. Ростовский, В. Ю. Гречков. – М. : Магистр, 2008. – 592 с.

26. Рубинская Э. Т. Управление внешнеэкономической деятельностью предприятия / Э. Т. Рубинская. – М. : Приор, 2009. – 246 с.
27. Смитиенко Б. М. Внешнеэкономическая деятельность : учебник / Б. М. Смитиенко, В. К. Поспелов. – М. : Academia, 2009. – 304 с.
28. Сорокин С. Л. Внешнеэкономическая деятельность предприятия : экономика и управление : [учеб. пособие] / С. Л. Сорокин. – Минск : Современ. школа, 2006. – 283 с.

Допоміжна

29. Про зовнішньоекономічну діяльність : закон України від 16.04.91 р. № 959-ХІІ // ВВР України. – 1991. – № 29. – ст. 377.
30. Божидарнік Н.В. Валютні операції : [підручник] / Н. В. Божидарнік, Т. В. Божидарнік. – К., 2013.
31. Вічевич А. М. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності / А. М. Вічевич, О. В. Максимець. – Львів, 2004.
32. Довідник ЗЕДівця. –Х., 2008. – 656 с.
33. Кадуріна Л. О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності навч. посіб. / Л. О. Кадуріна. – К., 2006.
34. Коваленко О. М. Бизнес-планирование внешнеэкономической деятельности : [конспект лекций] / О. М. Коваленко, М. В. Кирносова. – Одесса, 2005.
35. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : підручник / В. Є. Новицький. – К., 2007.
36. Поліщук Л. С. Економіка та зовнішньоекономічні зв'язки України : навч. посіб. / Л. С. Поліщук. – К., 2013.
37. Руденко Л. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції : підручник / Л. В. Руденко. – К., 2007.
38. Сміяна Л. С. Правові основи зовнішньоекономічної діяльності / Л. С. Сміяна. – К., 2008.
39. Стровский Л. Е. Внешний рынок и предприятие / Л. Е. Стровский. – М., 2003.
40. Фонотова О. В. Применение Инкотермс в международном и внутреннем торговом обороте / О. В. Фонотова. – М., 2008.

Інформаційні ресурси

- <http://www.ukrstat.gov.ua> (Державна служба статистики України)
- <http://www.bank.gov.ua> (Національний банк України)
- www.me.gov.ua (Міністерство економіки України)
- <http://www.minfin.gov.ua> (Міністерство фінансів України)
- <http://rada.gov.ua> (Верховна рада України)
- <http://www.customs.gov.ua> (Державна митна служба України)
- <http://www.lawukraine.com> (База українського законодавства в Інтернет)
- <http://www.incoterms.iccwbo.ru> (офіційний сайт Инкотермс)
- <http://www.nbu.gov.ua> (Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського)

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для контролю успішності навчання студентів застосовуються тестові завдання.

Розробники програми: доцент кафедри міжнародної економіки, к.е.н., доцент Болдовська Катерина Петрівна